

Tale til samråd AK-AN om kostundersøgelsen

Det talte ord gælder

Indledning

Jeg vil tillade mig at besvare samrådsspørgsmålene AK, AL og AM samlet, da de alle handler om konklusionerne i den nye kostundersøgelse fra DTU og hvorvidt Fødevareministeriets kampagner har haft en positiv indflydelse på danskernes kostvaner.

Til sidst vil jeg forholde mig til spørgsmål AN om, hvilke initiativer jeg planlægger fremover for at forbedre danskernes kostvaner.

Udviklingen i danskernes kostvaner (svar på spørgsmål AK, AL og AM)

DTU Fødevareinstituttet har siden midten af 1980erne holdt nøje øje med danskernes kostvaner og udgiver løbende rapporter, baseret på et stort datamateriale. Den nyeste rapport har fokus på årene 2003-2008, men ser også på den udvikling, der er sket siden 2000-2002.

Kritikken fra den tidligere formand for Forebyggelseskommissionen Mette Wier og spørgsmålene til mig fra Benny Engelbrecht går især på

en enkelt tabel fra rapporten på side 116, hvor der ikke er statistisk signifikans for en række fødevaregrupper.

Havde kritikerne læst den tekst, der står nedenunder tabellen, ville de have fået forskernes vurdering af resultaterne udfra, hvad der er af ernæringsmæssig betydning for kosten som helhed. Jeg vil ikke gå ind i en videnskabelig diskussion af begrebet statistisk signifikans, og hvordan det skal fortolkes. Det vil jeg lade forskerne om, men jeg vil med et eksempel forsøge at forklare, hvad der ligger bag forskernes vurderinger og konklusioner:

Der er, som Mette Wier påpeger, ingen statistisk signifikans for, at børns indtag af frugt og grønt er steget. Men i teksten nedenfor tabellen vælger forskerne alligevel at konkludere, at der er sket en svag stigning i frugt og grønt indtaget for børn. Når forskerne vælger at konkludere dette på trods af, at der ikke er statistisk signifikans, er det, fordi de vurderer, at stigningen alligevel er af ernæringsmæssig betydning. Forskernes vurdering bygger på, at der er en lang række statistisk signifikante stigninger i kosten, når der ses på indtaget af vitaminer og mineraler. Disse positive stigninger i kostens indhold af vitaminer og mineraler tilskriver forskerne til dels at komme fra frugt og grønt. De vælger derfor at fremhæve den lille ikke signifikante stigning i

frugt og grønt for børn, da den har betydning for kostens indhold af vitaminer og mineraler.

Når Fødevareministeriet i en pressemeddelelse skriver, at danskerne er blevet bedre til at følge de officielle kostråd, baserer vi vores udtalelser på de samlede konklusioner fra DTU. Undersøgelsen viser, at der er sket en positiv udvikling i form af et øget indhold i kosten af frugt, grønt og postevand og mindre sodavand – og for de voksnes vedkommende ses desuden et relativt højere indhold af fisk i kosten.

Det, mener jeg bestemt, er forbedringer, vi må have lov til at glæde os over. De viser nemlig, at vores indsats har givet pote.

Indsatsten er mere end oplysningskampagner

(svar på spørgsmål AN)

Fødevareministeriet har i indsatsen for at forbedre danskernes kostvaner fokus på tre områder,

- *oplysning* om sund mad, gennem rådgivning, information og mærkning
- øget *tilgængelighed* af sunde varer, de steder danskerne færdes i dagligdagen
- partnerskaber med erhvervet, der skal gøre det *nemt* for danskerne at træffe et sundere valg

Indsatsen har været en succes. Og lad mig blot nævne et par eksempler. Ved fælles hjælp i f.eks.

partnerskabskampagnen ”6 om dagen – spis mere frugt og grønt” har myndigheder, patientforeninger og erhvervet været med til at rykke danskerne, så vi i dag spiser 100 gram frugt og grønt om dagen mere end i 1995.

Partnerskabet blev etableret i 1999, og i dag kender de fleste danskere rådet om at spise ”6 om dagen”

Kendskabet blandt kvinder var i 2009 oppe på 98%. Men 6 om dagen er mere end oplysning. Der er også fokus på, at frugt og grønt skal være nemt tilgængeligt i danskernes hverdag – både i skolen, på arbejdspladsen, og når vi handler.

Derfor startede vi skolefrugtsprojektet ”Frugtkvarter”, som nu har medvirket til, at danske skoler kan etablere skolefrugtsordninger med støtte fra EU. Vi oprettede ”Firmafrugtordningen”, der satte fokus på sundheden på arbejdspladsen. Ordningen startede som et udviklingsprojekt i 6 om dagen i 2001. Dengang havde under 1% af de danske virksomheder en frugtordning. I dag har omkring 50% frugtordninger. Om det er firmafrugten, der har betydet, at de voksne danskeres frugtindtag er øget med 13% kan man ikke sige – men det er meget sandsynligt.

Også partnerskaberne ”Spis fisk to gange om ugen” og ”Vælg fuldkorn først” begynder at give resultater. Der kommer langt flere fuldkornsprodukter på hylderne i supermarkederne, og flere danskere vælger både at lægge de fuldkornsmærkede produkter og fisken i indkøbskurven, når de handler. Det, synes jeg, er positivt.

Den fremadrettede indsats

Men det får os ikke til at hvile på laurbærrene. Der er stadig plads til forbedringer. Kostundersøgelserne påpeger eksempelvis, at danskerne spiser for fedt og for sødt. Vi har glemt budskabet fra 90’ernes massekampagner om at spare på fedtet, og mange af os ved ikke, hvor lidt plads til sukker og søde sager, der rent faktisk er i en sund kost. Og i mål er vi heller ikke, når det handler om frugt og grønt. Netop det vil derfor være nogle af de områder, vi vil tage fat på.

Jeg tror ikke på, at forbud, regulering og pisker er vejen frem, hvis vi skal ændre de dårlige vaner.

Derimod tror jeg på, at vi kan nå et langt stykke ad vejen med oplysning, flere sunde fristelser, et nemmere valg og øget tilgængelighed.

Vi skal minde danskerne om at lette sovsen, skrabe brødet og gemme de fuldfede oste til weekenderne.

Vi skal vise både børn og voksne, at der findes andre måder at hygge på end med slik, sodavand og kage. Vi skal ruste forældre og børn til selv at kunne træffe et valg.

Og vi skal gøre det sunde valg nemmere gennem øget tilgængelighed, produktudvikling og mærkning.

Danskerne skal vide, hvad der er sundt, og de skal nemt kunne finde frem til den sundere mad – både når de handler, og når de spiser ude på en af landets restauranter eller fastfood steder.

Afslutning:

Det er den vej, jeg vil gå fremadrettet. En vej, hvor stenene allerede er lagt, men som skal udvides til en motorvej, så det sunde valg bliver nemmere for os alle – også i en travl hverdag.